

О.В. МАНОЙЛЕНКО, д-р екон. наук, проф., НТУ «ХПІ», Харків
Є.М. СТРОКОВ, асистент кафедри ЕАтаО НТУ «ХПІ», Харків

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ФІНАНСОВОЇ ОЦІНКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

В статті запропоновано теоретичне обґрунтування розробки методичного підходу фінансової оцінки реалізації цілей інноваційної політики машинобудівного підприємства на основі формування композиції цілей інноваційного розвитку та сценарного підходу їх реалізації.

Ключові слова: інновації, розвиток, цілі, методичний підхід, оцінка.

Постановка проблеми та актуальність. Як свідчать світові тенденції та аналіз досвіду формування моделей випереджаючого розвитку, як країн Азії, Латинської Америки, так і держав з трансформаційною економікою Східної Європи, тільки впровадження сучасних наукових здобутків у інноваційну продукцію та модернізацію виробничих потужностей, дозволяє підприємствам національної економіки забезпечувати конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі і вихід на нові високоприбуткові ринки. Таким чином, в основі забезпечення стабільного розвитку соціально-економічних систем полягає інноваційна парадигма.

Інноваційна політика підприємства, як управлінська технологія, що визначає пріоритети розвитку підприємства, потребує не тільки врахування факторів технологічного характеру, а й бути забезпечена інвестиційними ресурсами, що у вигляді фінансових потоків можуть бути власного походження, а, також, залучені у зовнішньому.

Вирішенню окремих питань управління інноваційним розвитком підприємств різних галузей присвячено праці Т. І. Лепейко [4] А. І. Кабанова [5], М. О. Кизима [6-8], В. Томпсона [9], Д. Залтмана, Р. Дункана і Д. Нолбека [10], М. Йохни, В. Стадника [11], Ю. Бажала [12].

Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань як в теоретико-методичному ракурсі, що полягають у підґрунті формування механізмів інноваційного управління, так й практичного інструментарію комплексної оцінки фінансового стану та ефективності діяльності підприємства, вони не дозволяють провести ґрунтовні дослідження фінансових факторів, що визначають досяжність та ресурсозабезпеченість цільових пріоритетів інноваційної політики підприємства.

Мета статті. Теоретичне обґрунтування формування методичного

підходу фінансової оцінки реалізації цілей інноваційної політики підприємства.

Виклад основного матеріалу. Передусім, необхідно з теоретичної і практичної точки зору дати чітке формулювання поняття інноваційна діяльність підприємства.

Здебільшого, у наукових працях, інноваційна діяльність характеризується як «...процеси по прискоренню НТП при створенні нової техніки та передової технології на базі використання досягнень фундаментальної науки, проведення пошукових і прикладних науково-дослідницьких робіт з метою задоволення конкретної потреби народного господарства» [13, с. 16].

Зважаючи на те, що головною функцією управління підприємством є цілепокладання, в основі інноваційної діяльності підприємства полягає формування його інноваційної політики. Таким чином, інноваційна політика підприємства – це ідеологічно спрямований і комплексно організований процес визначення цілей, перспектив і орієнтирів розвитку підприємства та концентрації зусиль на рішенні комплексу завдань його інноваційного розвитку, у відповідності до ключових компетенцій його діяльності.

Вона визначає цілі та механізми поступального руху всіх ланок економічної системи, формує моделі спеціалізації певних бізнес-систем, вирішує завдання забезпечення конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі. В цьому загальному та, на жаль, неупорядкованому конгломераті соціально-економічних та управлінських відносин, свою лінію поведінки формує кожне підприємство, в залежності від стану та динаміки зовнішнього середовища, враховуючи його домінантні тенденції та свої можливості, тобто формує певну систему цілей. Таким чином, інноваційна політика підприємства – це сучасний механізм його самовизначення, саморозвитку, самоуправління, що об'єднує цілі з практикою їх реалізації, вирішує протиріччя організаційного розвитку, збалансовує внутрішні взаємовідносини і взаємодію. Як наслідок, інноваційна політика виступає ще і у якості механізму збалансування інтересів зацікавлених сторін в системі управління підприємством. Вона визначає методику збалансування взаємодій зацікавлених осіб; стратегічні орієнтири розвитку, обирає засоби їх реалізації, допомагає концентрувати зусилля та забезпечувати імпульс руху в потрібному напрямку інноваційного розвитку.

В основі формування інноваційної політики підприємства полягає комплекс цілей, які повинні бути ресурсозабезпеченими та базуватися на певних принципах. Формування цілей інноваційного розвитку промислових підприємств передбачає рішення цілої низки теоретичних і практичних задач

[1 – 3]: дослідження закономірностей протікання інноваційних процесів, розробку критеріїв їх оцінки та визначення ефективності їх реалізації, аналіз факторів, що зумовлюють їх формування (рис. 1).

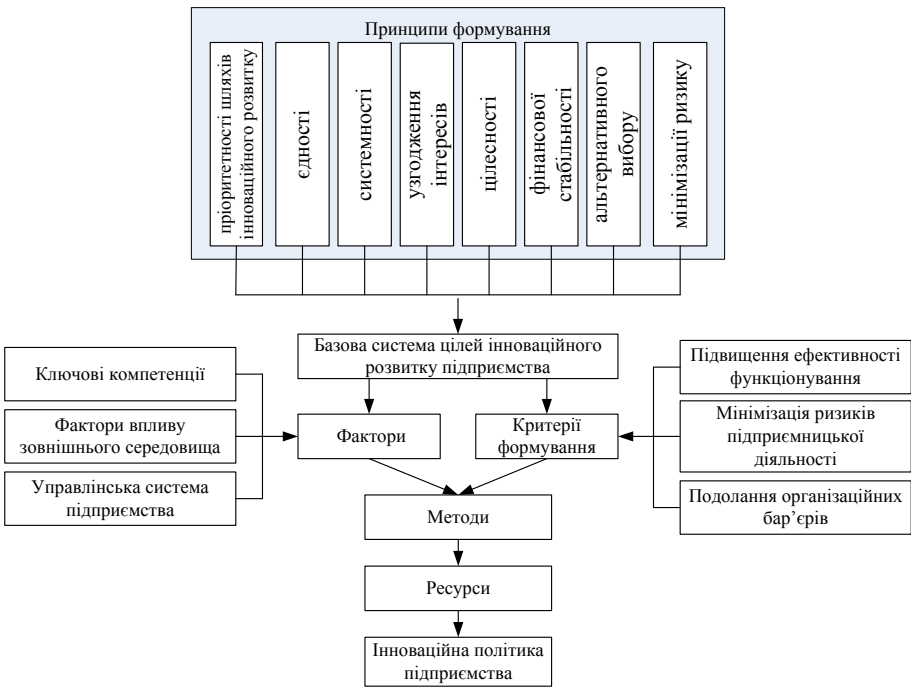

Рис. 1 - Склад компонентів системи визначення та реалізації цілей інноваційної політики

Зважаючи на те, що головними завданнями інноваційної політики є підвищення конкурентоздатності та ефективності діяльності підприємства, то її формування передбачає технічне переоснащення виробничих потужностей, впровадження інноваційної продукції та управлінських технологій, це потребує значних інвестиційних витрат.

Таким чином, здатність підприємства мобілізувати і використовувати всі свої ресурси для цілей забезпечення інноваційного розвитку та конкурентоспроможності стає все більш значущим фактором.

У цьому контексті виникає потреба у чіткому визначенні цілей та напрямків розвитку, що забезпечуватимуть нерозривний зв'язок між інноваційною політикою та ресурсозабезпеченістю підприємства.

Цілі, що ресурсно не забезпечені, можуть значно знизити загальну ефективність діяльності підприємства, ставати причиною банкрутства. На практиці [14] комплекс цілей підприємства повинен відображати наступні напрямки його діяльності: економічні (досягнення оптимального використання ресурсів підприємства); інноваційно-інвестиційні (забезпечення розвитку підприємства); соціальні (забезпечення потреб працівників та споживачів); досягнення цілей акціонерів (які можуть не збігатися з загальними цілями підприємства або навіть суперечити їм). Тому, підприємство формує не одну, а цілу систему цілей, яка визначається внутрішньою структурою, сферою діяльності та змінюється під впливом факторів зовнішнього середовища та закономірностей розвитку самого підприємства.

Слід зауважити, що розвиток машинобудівного підприємства неможливий без встановлення реальних, логічно узгоджених та обґрунтованих цілей, які відповідають перерахованим вище вимогам і ключовим компетенціям підприємства.

Приймаючи до уваги важливість реалізації інноваційних процесів та широке коло задач, що постають перед підприємством запропоновано визначити наступні групи суб'єктів, що приймають безпосередню участь у цих процесах: суспільство, держава, власники, співробітники, споживачі, постачальники, конкуренти та фінансові інститути. Кожному з цих суб'єктів відносин відповідає комплекс цілей, що змінюються, та мають відповідну підпорядкованість в залежності від пріоритетів інноваційного розвитку машинобудівного підприємства, у зв'язку з його ключовими компетенціями, що представлені у табл. 1.

Запропонована матриця передбачає визначення ключових компетенцій підприємства, що полягають у підґрунті формування пріоритетів його розвитку у стратегічній перспективі та включає ряд етапів:

- визначити множину показників, які характеризують результати інноваційної політики підприємства;
- визначити цільовий показник, який є індикатором результатів впровадження (ефективності) інноваційної політики;
- побудувати кореляційну матрицю для визначення тісноти зв'язків між пояснюючими показниками та з цільовим показником;
- здійснити авторегресійний аналіз цільового показника та визначити вплив на нього пояснюючих показників, які розраховані за попередній період (лаг);
- визначити взаємозалежності між показниками (наприклад, причинно-наслідкові) та оптимізувати структуру показників (регресорів);

Таблиця 1 – Композиція цілей інноваційного розвитку підприємства

Суб'єкти відносин	Зв'язки	Композиція цілей	Оновлення номенклатури продукції	Модернізація техніко-технологічної бази промислового виробництва	Підвищення ефективності системи управління
Суспільство (А)		Бренд Визнання лідером у сфері технології/інновацій Залучення фінансування через цінні папери	A1 A2 A3	A2 A3	A1 A2
Органи державної влади (В)		Бюджетне фінансування Мінімізація податків Створення і підтримка зовнішніх умов діяльності підприємства	B2 B3	B1 B2 B3	B2 B3
Власники (С)		Створення та забезпечення потенціалу розвитку Гарантія стабільності функціонування Координація діяльності	C1 C2	C1 C2	C2 C3
Співробітники (D)		Кваліфікаційний рівень та висока продуктивність праці Корпоративна культура Мінімізація витрат на оплату праці	D1 D3	D1 D3	D2 D3
Споживачі (Е)		Формування потреб у продукції Задоволення бажань та сподівань Максимізація обсягів продажу	E1 E2 E3	E1 E2 E3	E3
Постачальники (F)		Стабільність постачань Пільгові фінансові умови Довгострокові відносини	F1 F2	F2	F3
Конкуренти (G)		Ринкова доля Конкурентоздатність продукції Вихід на нові ринки	G1 G2 G3	G2 G3	G1 G3
Фінансові інститути (H)		Доступність кредитних коштів Мінімізація кредитних ставок Максимальні строки кредиту	H1 H2 H3	H1 H2 H3	H1 H2

– визначити систему регресійних рівнянь з незалежними показниками (регресорами);

– побудувати структурну модель SEPATH для визначення (підтвердження) гіпотези щодо причинно-наслідкових зв'язків між показниками та обґрунтування ендогенних та екзогенних факторів впливу на цільовий показник;

– визначити основні фактори, управління якими дозволить підвищити значення цільового показника підприємства.

Система факторів впливу повинна відповідати наступним вимогам:

- враховувати як зовнішні, так і внутрішні впливи;
- забезпечувати можливість порівняння показників, що використовуються для аналізу;
- комплексно та всебічно характеризувати інноваційні процеси на підприємстві;
- бути спрямованою на виконання як перспективних, так і поточних завдань;
- повинна бути узгоджена із звітністю підприємства, а витрати на збір та обробку інформації повинні бути мінімальними.

На основі попередніх досліджень та статистичного аналізу даних звітності інноваційних підприємств в роботі було здійснено припущення, що показники економічної діяльності та інноваційної активності мають різну за часом природу впливу на цільовий показник. А саме: у багатьох підприємств існує певний часовий лаг між впровадженням витрат та відповідним економічним результатом.

В дослідженні для систематизації пояснюючих показників пропонується використовувати наступні їх групи, наведені в табл. 2:

- показники, які характеризують результати інноваційної активності (наслідок), ці показники розглядаються на поточний момент часу (t);
- показники, які характеризують інноваційні витрати або їх джерела (причини), ці показники розглядаються на попередній момент часу ($t-1$);
- показники зовнішнього середовища, які характеризують державну інноваційну політику, ці показники розглядаються на поточний(t) та попередній ($t-1$) час.

Дослідження світових тенденцій інноваційного розвитку та процесів модернізації промислових комплексів розвинутих країн світу й країн, що використовують моделі наздоганяючого індустріального розвитку, дозволило визначити високу капіталоемність, як основну характеристику інноваційного процесу. Тому у якості узагальнюючого показника для оцінки ефективності інноваційної політики пропонується використовувати коефіцієнт рентабельності необоротних активів (ROA).

Таблиця 2 - Перелік пояснюючих показників

Ідентифікатор	Назва показника
$K1_{t-1}$	частка витрат на інновації в загальному об'ємі витрат за попередній період (t-1)
$K2_{t-1}$	частка витрат на внутрішні НДДКР у витратах на інновації за попередній період (t-1)
$K3_{t-1}$	частка витрат на зовнішні НДДКР у витратах на інновації за попередній період (t-1)
$K4_{t-1}$	частка витрат на придбання машин і устаткування у витратах на інновації за попередній період (t-1)
$K5_t$	наукоємність продукції на поточний період (t)
$K6_{t-1}$	частка власних джерел фінансування витрат на інновації за попередній період (t-1)
$K7_{t-1}$	частка державних джерел фінансування витрат на інновації за попередній період (t-1)
$K8_{t-1}$	частка інвесторів і притягнутих кредитів у витратах на інновації за попередній період (t-1)
$K9_t$	частка інноваційної продукції в загальному об'ємі реалізованої продукції на поточний період (t)
$K10_t$	частка нової для підприємства продукції в загальному об'ємі реалізованої інноваційної продукції на поточний період (t)
$K11_t$	частка нової для ринку продукції в загальному об'ємі реалізованої інноваційної продукції на поточний період (t)
$K12_{t-1}$	коефіцієнт введення нової техніки за попередній період (t-1)
$K13_{t-1}$	коефіцієнт оновлення основних фондів за попередній період (t-1)
$K14_{t-1}$	коефіцієнт зносу основних фондів за попередній період (t-1)
$iPrice_t$	індекс споживчих цін на поточний період (t)
$iPrice_{t-1}$	індекс споживчих цін на за попередній період (t-1)
$iCLR_t$	індекс ставки кредитування на поточний період (t)
$iCLR_{t-1}$	індекс ставки кредитування за попередній період (t-1)
$iGDP_t$	індекс росту ВВП кредитування на поточний період (t)
$iGDP_{t-1}$	індекс росту ВВП за попередній період (t-1)
$ROA_{(t-1)}$	значення ROA за попередній період (t-1)

Загальний аналітичний вид регресійної моделі для прогнозування значення рентабельності активів ROA на момент часу t, на основі проведення математичного моделювання (на базі дослідження результатів реалізації цілей інноваційної політики 7 підприємств машинобудування за період 2007 – 2012 р.р.) має наступний вигляд:

$$ROA_t = 0,059 \cdot K_{2(t-1)} + 0,165 \cdot K_{11t} + 0,154 \cdot K_{13(t-1)} + \\ + 0,592 \cdot ROA_{(t-1)} + 0,0009 \cdot iPrice_t - 0,001 \cdot iCLR_t + e, \quad (1)$$

де: K_{mt} – показники, які розраховуються на поточний період,

K_{lt-1} – показники, які розраховуються на попередній період.

Важливим етапом побудови регресійної моделі є визначення її структури. Для подальшого управління зміною рівня цільового показника необхідно знайти компроміс між повнотою та точністю формалізації моделі. В дослідженні пропонується для моделювання використовувати найбільш поширений метод крокової регресії [15]. Цей метод визначає процедуру послідовного покрокового відбору та введення у модель незалежних змінних. В результаті, отримана регресійна модель повинна уключати тільки значущі показники (регресори). Але використання крокового аналізу не гарантує наявності причинно-наслідкової залежності між цільовим показником та пояснюючими та не гарантує незалежність регресорів. Тому пропонується провести факторний аналіз (метод головних компонентів) та структурний аналіз SEPATH для обґрунтування природи залежності цільового показника від пояснюючих або визначення існування латентних факторів.

Для проведення факторного аналізу рекомендується обрати тільки показники, які увійшли у структуру регресійної моделі. Це з одного боку дозволяє оцінити незалежність показників в регресійної моделі, а з іншого – визначити їх взаємну структуру.

Проведення факторного аналізу дає змогу обґрунтувати у моделі SEPATH наявність латентних екзогенних та ендогенних факторів для побудови системи (структури) моделей.

Використовуючи латентні фактори, необхідно описати зв'язки спостережуваних і прихованих змінних за допомогою лінійних рівнянь і оцінити їх коефіцієнти.

Таким чином, загальний методичний підхід до побудови структурної моделі (системи регресійних рівнянь) передбачає:

- побудову кореляційної матриці, яка описує тісноту зв'язку між показниками. Слід зазначити, що визначення в явному виді причинно-наслідкових зв'язків пояснюється тим, що для кореляційної матриці тіснота зв'язку між X і Y аналогічна тісноті зв'язку між Y і X;

- визначення латентних екзогенних та ендогенних факторів (на рівні гіпотези, щодо їх наявності);

- побудову причинно-наслідкових зв'язків в явному вигляді між факторами та показниками;

– формалізацію причинно-наслідкових зв'язків за допомогою мови РАТНІ;

– моделювання та оцінку результатів та адекватності запропонованої системи регресійних рівнянь.

Підвищення ефективності діяльності підприємства взаємозв'язане з забезпеченням його фінансової стійкості. Тобто при прийнятті рішень щодо запровадження інновацій повинна бути проведена оцінка не лише ефективності їх запровадження, а й стабільності фінансового стану підприємства. Таким чином, фінансова оцінка реалізації цілей – це головне завдання обґрунтування їх вибору при розробці інноваційної політики.

При прогнозуванні майбутнього стану господарюючого суб'єкта найскладнішим питанням залишається імовірнісний характер параметрів розвитку підприємства та сценаріїв впливу зовнішнього середовища. Тобто, при оцінці реалізації цілей інноваційного розвитку необхідно враховувати невизначеність та ризик інноваційної діяльності.

Тому прогнозування передбачає розробку декількох близьких за імовірністю, але суттєво різноспрямованих варіантів майбутніх дій та стану зовнішнього середовища. При такому підході увага акцентується на питаннях, необхідності інтеграції сценарного підходу у систему формування інноваційної політики підприємства.

Сутність сценарного підходу полягає у порівнянні декількох равноймовірних варіантів розвитку ситуації, з урахуванням характерних для кожного суб'єктивних та об'єктивних факторів, врахуванні специфічних можливостей та ризиків. Тобто, сценарій – це логічно чи математично спрогнозований опис можливого майбутнього стану суб'єкта господарювання після реалізації певної комбінації дій.

Узагальнюючи наведені вище положення, можна запропонувати послідовність дій для побудови моделі щодо прогнозування результатів реалізації інноваційної політики для підприємств машинобудування:

– обґрунтування вибору цільових показників інноваційної активності підприємств з точки зору загальної ефективності, конкурентоздатності і інвестиційної привабливості машинобудівних виробництв;

– вибір аспектів інноваційної діяльності і відповідних факторів, що враховують специфіку виробничої та інноваційної діяльності машинобудівних підприємств, що впливають на ефективність і інвестиційну привабливість;

– визначення ендогенних та екзогенних показників відповідно до їх впливу на інноваційні процеси суб'єкта господарювання;

– визначення впливу значень показників попереднього періоду на цільовий показник;

- побудова регресійної моделі на основі крокової регресії (метод Forward). Визначення переліку найбільш значущих показників;
- проведення факторного аналізу взаємозв'язків знайдених показників;
- обґрунтування керованих і некерованих факторів, домінуючих змінних;
- побудова моделей SEPATH для визначення причинно-наслідкових зв'язків та наявності латентних факторів;
- на основі структури регресійних моделей виявити характер та ключові фактори підвищення ефективності, результативності та інвестиційній привабливості підприємств;
- проведення оцінки реалізації цілей інноваційного розвитку використовують сценарний підхід з урахуванням обмеженості фінансових ресурсів підприємства у взаємозв'язку із підтримкою його стійкого фінансового стану.

Запропонований підхід дозволить підвищити ефективність виробничо-господарської діяльності за рахунок обґрунтування та формування ефективної інноваційної політики.

Висновки. Запропонований в роботі комплексний методичний підхід до побудови системи цілей інноваційної політики підприємства збалансовує взаємовідносини сторін в системі управління суб'єктом господарювання у зв'язку з обраними пріоритетними ключовими компетенціями у трикутнику модернізація устаткування-оновлення продукції-підвищення ефективності управління.

По результатах дослідження побудовано матрицю, яка дозволяє визначати цільові пріоритети групування цілей підприємства з ключовими учасниками системи його управління.

Зважаючи на той суттєвий факт, що цілі інноваційної політики повинні бути ресурсозабезпечені запропоновано методичний підхід до визначення ключових пріоритетів розвитку підприємства в залежності від трьох його ключових компетенцій, пов'язаних з модернізацією виробничих потужностей, оновленням асортименту продукції та ефективністю управлінської системи. Оптимізація розподілу ресурсів відбувається на основі сценарного підходу, у підґрунті якого полягає максимізація цільового показника – рентабельності активів підприємства (ROA).

Напрямки подальших досліджень: теоретичне і емпіричне обґрунтування регресійної моделі визначення ключових факторів інноваційного розвитку підприємства дозволяє у подальшому розробити економіко-математичні моделі оптимізації розподілу фінансових ресурсів між ключовими напрямками інноваційного розвитку підприємства, з урахуванням лімітів, що може інвестувати підприємство без втрати своєї фінансової стійкості.

Список літератури: 1. Самсонов А. Н. Инновационное развитие предприятий как стратегическое направление деятельности : монография / А. Н. Самсонов. – М. : Палеотип, 2005. – 59 с. 2. Латин Е. В. Экономический потенциал предприятия : монография / Е. В. Латин. – Сумы : ИТД «Университетская книга», 2002. – 310 с. 3. Бармута К. А. Специфика инновационного развития промышленных предприятий : монография / К. А. Бармута. – Ростов на Дону : Издательский центр ДГТУ, 2008. – 140 с. 4. Лелейко Т. І. Інноваційний менеджмент / Т. І. Лелейко, В. О. Каюда, С. В. Лукашов. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2005. – 440 с. 5. Кабанов А. И. Прогнозы инновационного развития угольной отрасли / А. И. Кабанов // Вісник економічної науки України. – 2009. – № 1. – С. 84–88. 6. Кизим М. О. Управління створенням і розвитком видатної корпорації : монографія / М. О. Кизим, А. А. Пилипенко, І. В. Ялдин. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 208 с. 7. Пономаренко В. С. Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики : монографія / В. С. Пономаренко, М. О. Кизим, О. М. Тищенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 232 с. 8. Кизим М. О. Стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2015 року : монографія / М. О. Кизим, О. М. Тищенко, А. Б. Аваков та ін. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 352 с. 9. Thompson V. Bureaucracy and innovation. – *Administr. Sci. Quart.*, 1965, June. 10. Zaltman G., Duncan R., Holbeck J. Innovations and organizations. N. Y., 1973. 11. Йохна М. А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навчальний посібник / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 400 с. 12. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін : навч. посібник. / Ю. М. Бажал. – К. : «Заповіт», 1996. – 238с. 13. Устинов В. А. Управление научно-техническим прогрессом на предприятии / В. А. Устинов. – М. : ГАУ им. С. Орджоникидзе, 1991. – 63 с. 14. Бубенко П. Т. Інституційна динаміка просторової організації економічного розвитку. монографія. / П. Т. Бубенко – Харків : ХНАМГ, 2008. – 295 с. 15. Дрейпер С. Прикладной регрессивный анализ: В 2-х кн. Кн.1 / С. Дрейпер : пер. с англ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика. – 1987. – 321с. 16. Дюк В. Data mining: учебный курс (+CD) / В. Дюк, А. Самойленко. – СПб. : Питер, 2001. – 368 с. 17. Данилов Д. Л. Главные компоненты временных рядов: метод «Гусеница» / Д. Л. Данилов, А. А. Жигляевский. – СПб. : СПбГУ, 1997. – 308 с. 18. Третьяк Л. Н. Обработка результатов наблюдений: Учебное пособие / Л. Н. Третьяк. – Оренбург : ГОУ ОГУ, 2004. – 171 с.

Надійшла до редколегії 15.02.2013

УДК 338.246

Формування методичного підходу фінансової оцінки реалізації цілей інноваційної політики підприємства/О.В. Манойленко, Є.М. Строков // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 21 (994) - С. 135-145. Бібліогр.: 18 назв.

This article offers a theoretical substantiation of development of a methodological approach to the financial evaluation of the implementation of innovation policy goals machine building enterprise by forming a composition goals innovative development and scenario approach implementation.

Keywords: innovation, development, objectives, methodological approach, assessment.

В статье предлагается теоретическое обоснование разработки методического подхода к финансовой оценке реализации целей инновационной политики машиностроительного предприятия на основе формирования композиции целей инновационного развития и сценарного подхода их реализации.

Ключевые слова: инновации, развитие, цели, методический подход, оценка.